

Az igazi reformáció

Lekció: Mt 21,1-17/Textus: 2Kir 18,1-8.

2017. október 8.

Kedves gyülekezet! Ezen az őszön egy olyan igehirdetés-sorozatban lehetünk együtt, ahol azt keressük, hogyan készítette el Isten a Szentírás lapjain előttünk álló módon évszázadokkal, vagy akár évezredekkel ezelőtt a változást, a reformációt, a megújulást. Az év első felében az Apostolok cselekedeteiről szóló sorozatban a Szentlélek munkájának mozdulását figyeltük. A nyári táborban az ébredés volt előttünk, most pedig ugyanebben a folyamatában a reformációhoz kapcsolódó történetekben lehetünk együtt hétről hétre. Ma elérkeztünk az egyik nagy ószövetségi király, Ezékiás reformjához. Erről a királyról nagyon sokat megtudhatunk a Bibliából. Ha minden róla szóló történetet számba szeretnénk venni azok összes tanulságával, nagyon sokáig itt ülnénk. Nem lehet egy igehirdetésen Ezékiás király munkásságának minden részletét, érdekességét áttekinteni. Ehelyett arra szeretnék fókuszálni ma, ahogyan az általa végrehajtott reform példa értékű lehet számunkra, ma élő keresztények számára, és arra szeretnék tekinteni, mire hív bennünket ma Isten ezen a példán keresztül.

Amit a textusban Ezékiás királyról olvasunk, az magával ragadó, csodálatos! Egy erős, hős király képe bontakozik ki előttünk, az ige is ezt írja róla: nem volt hozzá fogható király, se előtte, se utána. Határozott volt, meglépett olyan dolgokat, amelyeket más nem tudott, vagy nem mert meglépni, helyes és Isten akarata szerint való döntéseket hozott, tökéletesen vezette a népet. Teljesen olyan volt, mint Dávid, méltó volt a királyságban a dávidi névhez. Ahogy olvassuk ezt az ígét, azt mondhatjuk: igen, erre van szükség, ilyen példákra, ilyen hősekre, ilyen vezetőkre! – Ha azonban csak ennyit értünk meg ebből a történetből, akkor elég hamar elveszítjük az üzenetet, és elveszítjük a kapcsolódást a Szentíráshoz. Mert ha csak az egykor volt nagyszerű királyt csodáljuk Ezékiásban, akkor hamar arra a látásra jutunk, hogy ehhez nekünk semmi közünk nincs. Egyrészt nem vagyunk királyok, nem vagyunk abban a pozícióban, hogy ilyen horderejű döntéseket hozzunk – másrészt hol vagyunk mi ettől a leírástól? Hol remélhetnénk mi azt, hogy egyszer majd azt írják rólunk akárhol is, hogy „nem volt hozzá fogható” – ilyen hős, ilyen tiszta, ilyen rendkívüli ember!

Ugyanakkor vágyakozunk a változásra. Keressük Istent, szeretnénk jobbak lenni, és szeretnénk, ha változna a környezetünk is. Nagyon gyakran hallok embereket így felsóhajtani: „változást szeretnék!” Szeretném, ha változnának a dolgok a családban, a saját életemben, a környezetemben, a gyülekezetemben, az egyházamban, az országomban! Változás, változás, változás! Jöjjön valami új, valami megoldás, mert nem jó az, ami most van! Mégis, amikor egy-egy beszélgetésben a dolgok mélyére megyünk, nagyon gyakran az lesz nyilvánvalóvá, hogy az illető igazából nem akar változást. Az emberek ritkán kívánják igazán a mély változásokat, mert azok kényelmetlenek, megszüntetik a rutinokat, elveszik a biztonságérzetünket, kihúzzák a talajt a lábunk alól. „Világosság, világosság” – hallom nagyon sokszor – „legyen fény, világosság, legyenek tiszta keretek! Legyen átláthatóság!” De ki akar valójában igazi világosságot? Olyat, ahol tényleg minden látható, ahol nincs szürkeség, ahol nincs homály? Ahol nem lehet elrejtőzni, ahol nem lehet a dolgokat megmagyarázni? - Isten munkája valódi változást és valódi világosságot hoz. Ezt látjuk ebben a történetben is. Ezékiás nagy király és rendkívüli hős volt – de nem elsősorban gazdagsága, hatalma, befolyása vagy rendkívüli képességei által vált azzá, hanem azért, hogy szerette és félté az Urat. Elég bátor volt ahhoz, hogy megtegye azt, amire Isten hívta őt; akkor, amikor arra hívta. Vállalta a felelősséget – így lett ő maga igazi hőssé, a munkássága pedig igazi reformációvá.

Az igehirdetésben

1. először nagyobb távlatokban szeretnék beszélni arról a kontextusról, ahol Ezékiás élt, és arról, milyen volt a szíve, milyen közéleti döntéseket hozott ez a király.
2. Aztán ráközelíték arra, mit tett az istentisztelettel, a templommal, a közösségi élettel.
3. Végül arról beszélek majd, hogyan érint ez minket, mire hív ma bennünket ez a történet.

1. A kontextus, a király szíve és közéleti döntései

A királyság kora Izraelben gazdasági és társadalmi értelemben is egyfajta fénykor volt – mégsem az az időszak, amikor Isten felhőtlenül gondolhatott az Ő népére: „minden rendben van velük, jól vannak, szeretnek és félnek engem.” Isten eleve nem helyezte, nem akarta népe számára a királyságot, mint társadalmi berendezkedést. Amikor elérkezett Izrael történelmében az a pont, hogy a nép királyt kívánt, akkor Isten elmondta nekik a prófétán keresztül, hogy ez nem lesz jó, a királyok hamis módon fognak uralkodni a népen. De végül enged az akaratuknak és királyt ad nekik. Sőt ad egy példa értékű, szíve szerint való királyt: Dávidot. Az ő személyében mintát ad, akihez igazodni lehet. A királyokról szóló bibliai leírásokban később ez válik mércévé, amin a szentírók „mégmérték” a királyokat: azt az utat követik, amit Dávid, vagy sem. A későbbi királyok történetei azonban rendre arról szólnak, hogy nem ezt a példát követik, hanem nagy részük messzire eltávolodik Istentől, rossz irányba vezeti az országot. Mire Ezékiás koráig elérkezünk, már társadalmi szinten, történelmi távlatokban is láthatóak az elpártolás következményei: az északi országrészt már fogságba vitték.

Isten mégsem hagyja el az Ő népét, hanem a királyok mellé mindig támaszt prófétákat. Mindegyik királynak megvan a próféta-párja, akin keresztül figyelmezteti őket. Elmondja az igazságot, jó útra akarja terelni az ő népét. Ezékiás király próféta-párja Ézsaiás. (Ézsaiás próféta könyvében olvashatunk is Ezékiás királyról.) Ezékiás uralkodásában az a rendkívüli, hogy ő bátran kilépett abból, ami elődei-nek bevett útja volt, az elpártolás helyett a dávidi utat követte, hozzá hasonlóan „Isten szíve szerint való” királyként uralkodott.

Mi volt Ezékiás titka? Nem superhősnek kell őt elképzelnünk, hanem egy olyan embernek, aki mélyen, egyszerűen és valóságosan istenfélő volt. Nem tudjuk, hogyan született ez a komoly istenismeret és istenfélelem az ő szívében. Nem ismerjük megtérése történetét. Nem látjuk, hogy ki és mikor tanította hitre. Vajon otthon a családban szedte magára, vagy volt egy tanítója, egy rabbi, aki erre megtanította? Vagy volt Istennel valami személyes, meghatározó találkozási? Egyszer csak ráébredt a küldetésére? Hogyan talált rá arra az útra Istennel, amelyen sem az elődei, sem az utódai nem jártak? – Csak annyit árul el róla a Szentírásban, hogy ragaszkodott az Úrhoz, a gyökerei, forrásai mélyen Istentől voltak. Nevének jelentése egyébként ez: „akit az Úr erősít” Ilyen minősítéseket hallunk róla: „bízott az Úrban”, és „nem tért el attól az úttól, amire Isten hívta őt.” Isten munkált benne egy hitet, ragaszkodást, és ebből következően egy jellemet. Ezáltal vált azzá, akinek megismerhetjük őt. Akinek hatalma volt, megtehetett volna bármit, gyönyörködhetett volna a hatalma eszközeiben, az őt körülvevő jólét és bőség gazdagságában. Meríthette volna az erejét és az identitását mindabból, ami a rendelkezésére állt - ehelyett ő az Úrban bízott, hűségesen ragaszkodott Istenséghez; bátran és elkötelezetten megtette, amire Isten hívta őt.

Látjátok, mennyire egyszerű ez? Már nem is olyan távoli a személye. Közel jön. Mert ha a lényeg, az Isten szerint való uralkodás titka ennyire egyszerűen a szív állapotában rejlik - akkor ez a titok nem titok többé, hanem mindannyiunk számára nyitva áll! Ragaszkodni, bízni, nem térni el attól, amire Isten elhív – ez nem csak az ő királyi működésének, hanem mindannyiunk életének a titka és értelme.

Két történetet szeretnék kiemelni annak illusztrálására, milyen volt Ezékiás szíve. Egyrészt egyszer nagyon-nagyon megbetegedett, s halálos betegségében Istent kezdte el keresni. Az Ézsaiás 37-38. fejezetében olvassuk ezt. Gyötrelmeiben mélyen és egyszerűen Isten felé fordult, könyörgött az életéért, gyógyításért – és Isten megkönyörült rajta, adott még neki tizenöt évnyi életet. Ezékiás pedig hálát adott ezért, és éneket énekelt Istennek. A másik példa, amelyen át láthatjuk, hogy milyen volt az Istennel való kapcsolata, amikor Szanhérib, a korabeli nagy asszír uralkodó be akarta venni Jeruzsálemet. Kemény pszicho-terror gyakorolt, fenyegető, gonosz hangú leveleket írt, amelyben sorolta, milyen lehetőségeket kínál Ezékiásnak és a városnak az önfeladásra, a megadásra, és ecsetelte, mit fog ő tenni a várossal. Ezékiás pedig megfogta ezt a levelet, bevitte az Úr házába, kiterítette ott a levelet, és elkezdett imádkozni Istenhez. Felolvasom ezt a gyönyörű imádságot:

„Uram, Izrael Istene! Te, aki a kérubokon ülsz, egyedül te vagy a föld minden országának Istene! Te alkottad a mennyet és a földet. Uram, hajtsd hozzám füledet és hallgass meg! Uram, nyisd meg szemedet és lásd, halld meg, hogy Szanhérib, aki ideküldte az embereit, hogy gyalázza az élő Istent! Igaz, Uram, hogy Asszíria királyai elpusztították a pogány népeket, és országait. Isteneiket tűzre vetették, mert azok nem is voltak Istenek, hanem csak emberi kéz alkotásai. Fa és kő, azért pusztíthatták el. De most Te, Urunk Istenünk, szabadíts meg bennünket az ő kezéből, hadd tudja meg a föld minden országa, hogy Te vagy, Uram, egyedül az Isten!”

Ez az imádság szépen beszél nekünk Ezékiás szíve állapotáról. Nem egyszerűen csak személyes megmenekülését kéri. Nagyon beszédes az a gondolatmenet, ami elénk tárul az ő imádságában. Asszíria elfoglalta a különböző kultúrákat, beolvasztotta azokat a nagy birodalomba isteneikkel együtt – ill. isteneiket tűzre vetette. „De Te, Uram, Te nem ilyen Isten vagy! Mutasd meg a győzelmedet, és ezen keresztül hadd lássa meg minden nép, hogy Te vagy az Isten!” - A király, akinek a szívében ez az imádság felfakad, ismeri a nagyobb Királyt! Ez a hatalomban levő ember ismeri a nagyobb hatalmat – és tőle kér segítséget, előtte hódol. Rendkívüli!

A szíve, az Istenben való gyökerezettsége az, amiből fakad Ezékiás politikája, közéleti tevékenysége. Így hozza döntéseit, így harcolja háborúit, így vezeti és védi országát.

Ezékiás korára rég két részre szakadt a valaha egységes ország, Júda pedig két nagyhatalom: Északról Asszíria, Délről Egyiptom szorításában élt. Két tűz között, olyan politikai helyzetben, amikor emberileg nem lehet jó döntést hozni. A környező kisebb államok szintén ellenségesek voltak. A két nagyhatalom megpróbálta a kisebb országokat a saját oldalára állítani. Nagyon egyszerűen azért, hogy ne a saját területén kelljen háborút vívni, ne a saját területén okozzon veszteséget a szükséges öldöklés és pusztítás. A nagyhatalomnak ún. ütközőzónákra volt szüksége – erre kellettek a kis államok. Van ilyen helyzetben jó döntés? Lehet jó Egyiptom szövetségeseinek lenni, vagy Asszíria szövetségeseinek lenni? Harmadik verzió, ha senkivel nem szövöttek - akkor viszont bizonyos, hogy valamelyik elpusztít. A nagyok árnyékában a kicsik számára nincsen jó megoldás.

Ezékiás történetét olvasva azt látjuk, hogy ez az Istenről vezetett ember, hallgatva a prófétai szóra, fellázad Asszíria ellen, nem válik lekötelezettjévé, de nem köt szövetséget Egyiptommal sem. Tudja, hogy tőlük nem várhat lojalitást és segítséget. De tudja azt is, hogy Istené minden hatalom, politikai, közéleti és minden lehetséges értelemben. Rá hallgat, és emberileg a legnehezebb utat választja: megpróbál semleges maradni. Meg is őrzi őt Isten.

A legnehezebb helyzet az életben, amikor nem egy jó meg egy rossz út között kell választani, hanem csupa rossz megoldások vannak előttünk. Ilyen helyzetben Ezékiás azt az utat választja, amit Isten mutat neki – és azon az úton van a megmaradás, a megtartás! Ezt válaszd – akkor is, ha nem érted!

2. Ezékiás reformációja

Arra az időszakra, amikor Ezékiás király lett, a Júdában gyakorolt istentisztelet meglehetősen összekeveredett más vallások kultikus gyakorlataival. Nem volt tisztaság, egyértelműség az országban ezen a téren sem. A szövegből kiderül, hogy a jeruzsálemi templom falain belül is áldoztak más isteneknek. Az országban pedig ún. áldozóhalmok voltak: áldozati helyek, ahol párhuzamosan mutattak be áldozatokat a kánaáni pogány isteneknek és az élő Istennek. Összekeveredett minden. Már rég nem azt tette a nép, amit Isten rendelt Mózes által azzal kapcsolatban, hol és milyen módon kell Őt tisztelni, hogyan kell Neki kedves módon áldozatot bemutatni.

Ezékiás király pedig bátran helyreállítja Istennek az igaz és tiszta imádatát. Azt olvassuk ebből a szakaszból, hogy négy dolgot tett.

- **Megszüntette az áldozóhalmokat** – ezt egyetlen király sem tette meg korábban, még azok sem, akik pedig szerették, keresték Istent. Az áldozóhalmok természetes vagy mesterségesen emeltmagaslatok voltak, amelyeken mindig állt egy kisebb oltár, ahol áldoztak, tömjéneztek a Baálnak és mindenféle idegen isteneknek. Izrael királyai közül Salamon volt az első, aki az Olajfák hegyén áldozóhalmot emelt idegen isteneknek. Őt követte a többi: Izraelben sokfelé keletkeztek ilyen áldozóhalmok az idő során. Izrael megpróbált ott áldozatokat bemutatni az élő Istennek is – de ez nem volt jó, nem volt kedves Istennek, mert ezt nem Ő rendelte el. Az Ő rendelése szerint egyetlen kultuszi hely ugyanis a templom volt. Az áldozóhalmokat gyakran a kánaáni isteneknek emelt halmok birtokba vételével tették az élő Istennek történő áldozás színhelyévé. Veszélye pont ebben rejlett: ez ugyanaz a vallási forma volt, mint a bálványoknak való áldozás, így könnyen összekeveredett Izrael vallása a helyi kultuszokkal.
- **Lerombolta a szent oszlopokat**, mert ezeken az áldozóhalmokon gyakran oszlopokat emeltek korábban a Baálnak. Baál a férfi termékenység-isten, az oszlop pedig egy fallikus jelkép. A szent oszlopok elpusztítását már az ígéret földjére lépéskor, a honfoglaláskor megparancsolta isten az Ő népének.
- **Kivágatta a szent fákat**. A szent fák Baál női párjának, Aserának, a női termékenység-istennek a megjelenítései, szimbólumai voltak. Sokan mutattak be áldozatokat a szent fák előtt. Izrael népe, még ha megpróbált is megmaradni Isten iránti hűségben, és Neki akart áldozatot bemutatni – évszázadok óta ott voltak körülöttük a szent oszlopok és a szent fák. Senki nem vágta ki őket! Senkit nem zavart, hogy ezek jelenlétében akarnak áldozni Istennek. Ezek a szimbólumok valami egészen mást jelentenek – de ők megszokták az idők során. Hozzászoktak. Azt olvassuk, hogy Dávid óta nem foglalkozott senki az áldozóhalmokkal – pedig az háromszáz évvel volt Ezékiás előtt! Háromszáz év elég ahhoz, hogy valami rutinná, megszokássá változzon. Az Ezékiás idején született gyermeknek természetes volt, hogy áldozóhalmokon áldoznak Istennek, és ott oszlopok és fák vannak. Nem zavarta őket, mert belenőttek, megszokták, együtt éltek a rutinban azzal, ami Isten ellen volt. Ezékiás viszont hozzányúlt ezekhez az évszázados hamis hagyományokhoz és kitakarította azokat.
- **Összetörte az érc kígyót**. A Nehustánnak nevezett érc kígyót még Mózes készítette és állította fel Isten parancsára. Aki felnézett rá a kígyók általi támadás idején a pusztában, az megmenekült. (IV. Mózes 21:4-9.) Ez tehát egy nagyon szép régi vallási ereklye volt Izrael számára. Miért kellett ezt összetörni? – kérdezhetnénk. Azért, mert ennek a tárgynak az imádása az eredeti rendeletétől teljesen elszakadt. Az érc kígyó imádása összekeveredett a kánaáni Astarté istennő imádásával, aki a termékenység mellett a háború istene volt, és leggyakoribb kiábrázolása szintén kígyó formájában történt. Ezért mondta azt Ezékiás: nincs helye ennek a dolognak Isten templomában! Ezért tört össze egy „szent ereklyét”, ezért nem tisztelte a hagyományokat. Isten erre hívta őt. Mindig veszélyes, ha egy múltbéli csoda ereklyéje az imádat tárgyává válik ahelyett, hogy azt imádnánk, aki tette a csodát.

Az áldozóhalmok, szent oszlopok és szent fák, valamint az érc kígyó elpusztításával Ezékiás olyan évszázadok óta begyökerezetett eltévelyedések ellen vette fel a harcot, amelyek kulturálisan, szokás szintjén nagyon mélyen rögzültek már a nép életében. Nem volt könnyű szembe menni ezekkel a mélyen rögzült hamis gyakorlatokkal, ragaszkodva Isten elhívásához. Ezékiás mégis ezt tette. Radikális módon cselekedett, önmagán messze túlmutatva.

A reformáció közéleti vonatkozásai

Fel fogok olvasni egy szakaszt a Krónikák második könyvéből, hogy jobban értsük, milyen volt Ezékiás király reformációja. Ugyanis nem csak annyit tett, hogy a királyi trónján ülve intézkedéseket hozott a kultusz megtisztításáról, hanem megújította a közösséget, az istentiszteletet, Isten házáat. Mert a templommal is nagyon nagy gondok voltak. Gondoljátok végig: templom alatt ebben a kontextusban nem egy olyan fogalmat kell érteni, ahogyan az ma cseng a fülünknek. Szeretjük a templomunkat, de tudjuk, hogy az ország, a város tele van különböző templomokkal. Izrael számára egy templom létezett, legalábbis egynek lett volna szabad léteznie: a jeruzsáleminek, és annak a helynek a szentsége,

tisztasága különösen is fontos volt. Ott találkozhattak Istennel. Nagyon nem volt mindegy, hogy ott mi történik! Nézzük meg, milyen állapotban találta Ezékiás király a templomot és mit tett vele és a gyülekezettel!

2.Krón.29.: „Ezékiás uralkodása első évének első hónapjában Ezékiás kinyitatta az Úr házának ajtajait, és kijavította azokat. Azután visszahozta a papokat és lévítákat, és összegyűjtötte őket a Keleti téren, és ezt mondta nekik: hallgassatok rám, lévíták! Szenteljétek meg magatokat! Szenteljétek meg őseitek Istenének, az Úrnak házáat! Hordjatok ki minden undorító bálványt a szentélyből! Mert hűtlenné váltak őseink, azt tették, amit rossznak lát Istenünk, az Úr, és elhagyták őt, elfordították az arcukat az Úr hajlékától, hátat fordítottak neki. Még a csarnok ajtóit is bezárták. Eloltották a mécseseket, nem hoztak illatáldozatot, és nem mutattak be égőáldozatot a szentélyben Izrael Istenének. Ezért megharagudott az Úr Júdára és Jeruzsálemre. Ezért hullottak el őseink fegyver által. Ezért vannak fogságban fiaink, és lányaink, és feleségeink. Azért elhatároztam, hogy szövetséget kötök Izrael Istenével, az Úrral, és akkor izzó haragja elfordul majd rólunk. Fiaim, ne tétlenkedjétek, hiszen titeket választott ki az Úr, hogy az ő szolgálatára álljatok, és neki szolgáljatok és áldozatok! Akkor fogták magukat a lévíták, összegyűjtötték testvéreiket, megszentelték magukat, bementek az Úr házába a király parancsára, az Úr szava szerint, hogy megtisztítsák. Bementek a papok az Úr házának legbensőbb részébe, hogy megtisztítsák. Kihordták az Úr házának udvarába minden tisztátalan dolgot, amit az Úr templomában találtak. A lévíták pedig átvették, és kihordták azokat a szabadba, a Kidron völgyébe. Az első hónap első napján kezdték el a szentelést, és a hónap nyolcadik napján jutottak el az Úr csarnokáig. Nyolc napon át végezték az Úr házának megszentelését, és az első hónap tizenhatodik napján fejezték be azt.”

Ez egy nagytakarítás. Fogták, és kihordták az összes szemetet az Isten házából a Kidron völgybe – ami a szeméttelp volt! Olyan szemét volt az, amit kihordtak, amit a korabeli ember nem tartott szemétnek: ezek mindig is ott voltak Isten házában, megszokták, ezek voltak a megszokott berendezési tárgyak! Ilyen cselekedetekre csak Isten indítására képes egy ember. Olvassuk tovább!

„Másnap összegyűjtötte Ezékiás király a város vezető embereit, fölment az Úr házába, bevitték hét bikát, hét kost, hét bárányt és kecskebakot vétekáldozatként a királyságért, a szentélyért és Júdáért. Majd megparancsolta a király Áron fiainak, a papoknak, hogy mutassanak be áldozatot az Úr oltáránál. Odaállította a lévítákat az Úr házába cintányérokka, lantokkal, citerákkal, Dávidnak és Gádnak, a király látnokának, meg Nátán prófétának a parancsa szerint, mert az Úrtól jött ez a parancs a próféták által. Oda is álltak a lévíták Dávid hangszereivel, a papok pedig a trombitákkal, és megparancsolta Ezékiás, hogy mutassák be az égőáldozatot az oltáron. Ugyanabban az időben, amikor elkezdtek az égőáldozat bemutatását, kezdték el az Úrnak szóló éneklést, és trombitálást, Dávidnak, Izrael királyának a hangszereivel. Ekkor leborult az egész gyülekezet, az ének pedig zengett, és a trombiták harsogtak. Mindez addig tartott, amíg vége nem lett az égőáldozatnak. Akkor befejezték az áldozat bemutatását. A király, és mindazok, akik vele voltak, térdre estek, és leborultak. Ezékiás és az egész nép örvendezett, amiért Isten helyreállította azt a népe számára, és hogy ilyen hamar megtörtént a dolog..”

Az első istentisztelet a helyreállított templomban! Végre minden megint úgy történik, ahogyan Isten rendelte. Helyreáll az áldozat. Megszólalnak Dávid énekei. Rendkívüli ünnepi pillanat! - De most jön csak az igazi ünnep, mert Ezékiás nem állt meg ezen a ponton. Nem elégedett meg azzal, hogy mennek az istentiszteletek, hanem azt mondta: ünnepeljük meg újra a Páskát, újítsuk meg ezáltal a szövetséget Istennel! Ezt olvassuk:

„Azután üzenetet küldött Ezékiás egész Izraelbe és Júdába, sőt Efraimba és Manasséba is írt leveleket, hogy jöjjenek el Jeruzsálembe, az Úr házába, és tartsanak Páskát Izrael Istenének, az Úrnak a tiszteletére! A király úgy határozott vezető embereivel, és az egész jeruzsálemi gyüle-

kezettel együtt, hogy a második hónapban tartják meg a Páskát. Nem tudták ugyanis idejében megtartani, mert nem szentelte meg magát elég pap, és a nép sem gyűlt egybe Jeruzsálembé. Így látta helyesnek a király, és az egész gyülekezet. Elhatározták tehát, hogy kihirdetik Izraelben, Beérsebától Dánig, hogy jöjjenek Jeruzsálembé és tartsanak Páskát Izrael Istenének, az Úrnak a tiszteletére, mert ilyen nagy tömegben még nem tartották meg, pedig meg van írva.”

Tudjátok, mi ez: Beérsebától Dánig? Ez olyan, mintha azt mondanám: Soprontól Záhonyig, az egész ország. Az egész országban meghirdette Ezékiás király, miközben az északi országrész már nem hozzá tartozott. Ezékiás meghívta az egész népet, azokat is, akikhez semmi köze, akikért elvileg nem felelős. Azt hirdette: nézzétek, most itt van a lehetőség, hogy politikai hovatartozástól, uralkodótól függetlenül együtt keressük Istent!

„Elmentek a futárok a király és a vezető emberek levelével egész Izraelbe, Júdába, és a király parancsai szerint ezt mondták: Izrael fiai, térjete meg az Úrhoz, Ábrahám, Izsák és Izrael Istenéhez, akkor ő is megtér azokhoz, akik megmenekültek Asszíria királyának a markából, és megmaradtak. Ne legyetek olyanok, mint atyáitok és testvéreitek, akik hűtlenné váltak őseik Istenéhez, az Úrho! Ezért hagyta őket elpusztulni, amint magatok is látjátok. Ne legyetek tehát olyan nyakasok, mint atyáitok! Adjatok kezet az Úrnak, és jöjjetek el szentélyébe, melyet örökre megszentelt! Szolgáljatok Isteneteknek, az Úrnak, akkor elfordul majd rólatok izzó haragja! Mert ha megtértek az Úrhoz, akkor irgalmasak lesznek fiaitokhoz és testvéreitekhez azok, akik fogságba vitték őket, úgyhogy visszatérhetnek erre a földre! Hiszen kegyelmes és irgalmas az Úr, a ti Istenetek, és nem fordul el tőletek, ha megtértek hozzá! A futárok városról városra jártak Efraim és Manassé földjén, egészen Zebulonig – de kinevették és kigúnyolták őket. Csak néhány ember volt Ásérban, Manasséban és Zebulonban, aki megalázta magát és elment Jeruzsálembé.”

Megdöböntő! Fájdalmas! Meghirdeti Isten a király által a menekülésnek az útját: most gyertek és keressük együtt Istent! – de kinevetik és kigúnyolják őket! Pedig nem az emberek reakciójától függ, hogy igaz-e vagy sem a király szava.

„Júdában azonban Isten keze munkálkodott, és egy akaratra juttatta őket. Ezért teljesítették a király é a vezető emberek parancsát az Úr szava szerint. Sok nép gyűlt össze Jeruzsálemben, igen nagy gyülekezet, hogy megtartsák a kovásztalan kenyerek ünnepét. Azon kezdték, hogy eltávolították Jeruzsálemből az oltárokat, eltávolították az összes tömjénező oltárt is, és a Kidron völgyébe dobták. Aztán levágták a páskabarányt a második hónap tizenegyedik napján. A papok és a leviták alázatosan megszentelték magukat, égőáldozatokat vittek az Úr házába. Azután megtartották a Jeruzsálemben tartózkodó izraeliek a kovásztalan kenyerek ünnepét hét napon át nagy örömmel. A leviták és a papok minden nap dicsérték az Urat erős hangú hangszereken játszva az Úr tiszteletére. Ezékiás pedig szívhez szóóan beszélt mindazokkal a levitákkal, akik hozzáértően végezték a dolgukat az Úr tiszteletére. Ünnepi lakomát tartottak hét napon át, békeáldozatokat áldozva, és dicsőítve őseik Istenét, az Urat. Azután elhatározta az egész gyülekezet, hogy tovább folytatják még hét napig. És így mg hét napig folytatták az örömmünnepet. Örvendezett tehát Júda egész gyülekezete, és a papok, a leviták, meg az egész gyülekezet. Nagy volt az öröm Jeruzsálemben, mert Salamonnak, Dávid királynak, Izrael királyának az ideje óta nem történt ehhez hasonló Jeruzsálemben. Azután felálltak a papok és a leviták, és megáldották a népet. Szavuk meghallgatásra talált, mert imádságuk eljutott a mennybe, az Úr szent lakóhelyére.”

Ez a reformáció! Amikor együtt keresi egy nép Istent. Amikor kidobáljuk azt, ami nem oda való. Amikor felismerjük, hogy a megmaradás, akármilyen történelmi korban is éljünk, egyedül az Istennel megújított szövetségben van. Amikor felvállaljuk azt, hogy őseinkkel együtt vétkeztünk. Amikor elismerjük, hogy berögzült hamis szokásaink és beidegződéseink vannak, amelyek egy része idegen Is-

tentől. Amikor ezt az ember nem egyedül ismeri fel, hanem egy közösség együtt megújul, Istent keresi, Őhozzá fordul, és együtt kiált az élő Istenhez – az a reformáció.

3. Hogyan érinthet ez most bennünket, és mi közünk nekünk ehhez?

Luther. A reformáció 500. évfordulójának ünneplése kapcsán nagyon sok szó esik mostanában Lutherről; arról, milyen hatalmas dolgokat tett. Kiszögezte a 95 pontot a wittenbergi vártemplom ajtajára. „Milyen nagy hős volt! Elindított egy forradalmat” – emlegetik. Nos, a reformáció semmiképpen sem forradalom! A forradalom ugyanis agresszív, szabadjára engedett indulatokkal dolgozik, és nagyon sokszor az emberi sérelmeket akarja megbosszulni. A forradalmár büszke és önhitt, a saját nagy akarásával akar változtatni a világ folyásán. Azzal, hogy ő majd jobban fogja csinálni, mint az előtte levők csinálták. Ő majd megmutatja! Ő majd helyreállítja itt a földön az igazságot, és megvalósítja a tökéletes országot, államot. Luther nem volt forradalmár. Ő reformátor volt, olyan ember, mint Ezékiás, akinek a szívét Isten megragadta, és ebben a személyes érintettségben nem tudott mást tenni, mint beszélni bátran, szabadon az Evangéliumról! Átlépte saját határait, és vállalta azt, amire Isten hívta őt. Elkezdte mondani az Evangélium igazságait, és elkezdett aszerint élni, hogy az Evangélium valóságos. Luther ebben a bátor Evangélium-hirdetésben neki mert menni kora legnagyobb valósi hatalmának, a pápaságnak, aki búcsúcédulákon pénzért árulta az emberek üdvösségét.

Felolvasok két rövid részletet a 95 pontból, amit a wittenbergi vártemplom kapujára írt:

79-80: „Káromlást szól, aki azt állítja, hogy a pápai címerrel ellátva felállított kereszt felér Krisztus keresztjével. Számot fognak adni azok a püspökök, lelkészek, és teológusok, akik tűrik, hogy ilyesmit prédikáljanak a népnek.”

82: „Miért nem üríti ki a pápa a purgatóriumot szentséges szeretetéből, és a lelkek oly nagy szüksége miatt, ami minden indíték közt a legigazságosabb - ha számtalan lelket kivált a (Szent Péter) bazilika építésére adott szennyes pénzért, ami igen jelentéktelen indíték erre.”

Nagyon konkrét! Nagyon provokatív. Nagyon direkt. Nagyon világos az Evangélium értékei alapján. Ezt írta Luther a 95 tételnek az aljára:

„Más fundamentumot senki sem vethet azon kívül, amely vettetett, amely a Jézus Krisztus!” (1.Kor.3:11.) Ez volt az ő szívének a szándéka. .

Kedves Gazdagréti Gyülekezet! Hogy érint bennünket ez az egész?

A történelem, ami mögöttünk van, nagyon sokfajta újítót megélt. Nagyon sokan ígérték már, hogy jobb lesz – de az emberek nagyon belefáradtak az ilyen ígéretekbe. Az emberek kételkedők lettek, mert soha nem lett jobb semmi. A globális világgazdaságnak olyan folyamatai és irányítói vannak, amikre és akikre nem lehetünk hatással. Akárcsak országon belül annyi változást ígértek már, amelyekből nem lett semmi. És aki sokat megélt, az el tudja mondani, hogy ugyanúgy zajlanak a dolgok, mint 20-30-40-50 vagy akárhány évvel ezelőtt, csak más köntösben. Ez az alapállapot és ez a fajta elkeseredettség mind Luther, mind az összes reformátor, mind Ezékiás király korára jellemző volt. Nem azért szeretnénk mi sem reformációt és megújulást, mintha azt gondolnánk, hogy bármiféle cselekedetekkel, változtatásokkal mi itt megvalósíthatnánk Isten országát. Nem, Isten országa az új teremtésben vár ránk. Addig pedig a világ töredezett és igazságtalan marad. De nem azért hív Isten bennünket megújulásra, hogy itt most egy ideális, igazságos, jóléti társadalmat építsünk, hanem hogy megtegyük azt a lépést, ami a mi dolgunk Isten helyreállító munkájában, a reformációban. Az igazi reformáció benned, és veled kezdődik el! Azzal, ahogyan megerősíted az Istennel való kapcsolatodat, azt a ragaszkodást, ami Ezékiásban is megvolt. Azzal, hogy bátran megteszed, ami a te dolgod; nem hallgatsz, hirdeted az Evangéliumot, élsz aszerint, és döntéseket hozol. Kis lépéseket teszel aszerint, amire Isten téged hív.

Négy területet szeretnék végül érinteni: miben van szükség ma reformációra?

1. **A személyes életünk.** Azt látjuk az igében, hogy Ezékiás király mélyen ragaszkodott Istenhez. Ez nyilván arra indít bennünket, hogy helyezzük Istent a középpontba, és arra törekedjünk, hogy az evangéliumi értékek határozzanak meg bennünket. Ez őszinte törekvésünk. De mit jelent ez? Mit jelent, hogy az életedben valóban a legfontosabb Krisztus lett? – Gyakran „csak” egy lépést jelent, amit meg kell tenni. Miközben megerősödsz abban, hogy Őt tartod Uradnak, és őt imádod – ennek mentén tedd meg azt a legelső lépést, amiben például rendezned kell a kapcsolataidat. Lehet, hogy Isten mond neked valamit; pl. arra hív, hogy menj oda, és tedd meg már végre azt a lépést, amire akár hónapok vagy évek óta indít téged! Amit érzel: bocsánatot kellene kérni, rendezni kellene a rendezetlenségeket. Vagy el kellene végre engedni valamit, amit évek óta hordozol. Ki kellene mondani valamit, amit soha nem mondtál ki. Nemet kellene mondani valamire, amire eddig nem voltál képes. Ez a reformáció. Így kezdődik, a te saját életedben.

2. **A gyülekezetünk.** Mire hív bennünket, Gazdagréti Református Gyülekezetet Isten? Miben van szükségünk megújulásra, reformációra? Nem akarok nagy programbeszédet tartani ezzel kapcsolatban, de vannak dolgok, amelyeket Isten a szívemre helyezett. Ezeket szeretném itt és most ki mondani – a szívemben a gyülekezet felé érzett meleg szeretettel. Nagyon sok tekintetben tapasztalhatjuk Isten áldását, kegyelmét, ajándékait ebben a gyülekezetben. A gyülekezet minden pozitívumával együtt is azonban óvakodnunk kell attól, sőt le kell számolnunk, mint gyülekezeti közösségnek azzal, hogy bármilyen hamis identitásból éljünk. Abból, akik voltunk; abból, akiknek mondanak vagy gondolnak bennünket; abból a hamis büszkeségből, amiben talán magunkat találjuk. Identitásunkat egyedül az élő Istenből és Krisztusból kell, hogy merítsük.

Reformációra van szükségünk, mert nagyon sok ítékezés van a gyülekezeten belül. Nagyon fájdalmas látni azt, ahogyan szolgálatvezetőkkel, lelkipásztorokkal, gyülekezeti tagokkal kapcsolatban ítékezés születik, és szeretet, odafigyelés, odaforduló őszinte kérdés helyett előítéletek és ítékezés munkál.

Reformációra van szükségünk, mert nagyon sok pletyka hangzik közöttünk. Erre nincs szükségünk, ebből meg kell térnünk, meg kell változnunk!

Reformációra és változásra van szükségünk a közönyösség miatt. Gyakran tétlenek vagyunk, nem ismerjük fel és nem hisszük el, hogy dolgunk lenne a másik felé. Évek, talán évtizedek óta fennálló rendezetlen kapcsolatok vannak.

Nem azért mondom ezeket, hogy valaki kezdje el rosszul érezni magát – de ha Isten munkálja, akkor kezdje! Reformációra van szükségünk. Mert ha tudatosan nem változtatunk, akkor ez így megy tovább – és akkor megszokjuk, rutinná válik. De Isten nem erre hív bennünket, és nem ezt készíti nekünk.

3. **Az egyházunk.** Református Anyaszentegyház. Szándékosan használom ezt a kifejezést, hogy „anyaszentegyház”, mert az egyházra nem úgy tekintünk, mint egy intézményre csupán, hanem mint ami Istentől rendelt kerete a közös életünknek. Valljuk mag – és ezt megint úgy mondom, hogy tisztelem és szeretem a Református Anyaszentegyházunkat – de jelen formájában ez a rendszer egy kívülről érkező ember számára visszataszító. Olyan hely, ahol nem szeretne találkozni az Istennel. Mert bürokratikus. Mert lélektelen. Mert nagyon sokszor halott, képmutató, pénzsóvár, az éppen aktuális, számára kedvező hatalmat szolgálja. A vezetők nagyon gyakran nincsenek a helyükön. Az egyház identitás-válságban szenved. Újabb és újabb intézményeket hoz étre, bővíti az iskolát, a szociális intézményeit, miközben a gyülekezetek elsorvadnak! Ennek az oka pedig nem más, mint a pénz imádata, hiszen az intézményekből sokkal jobban meg lehet élni, mint a gyülekezet gondozásából. Az élő és támogató szeretet hiánya jellemzi az egyházunkat, az ítékezés és a megosztottság. Reformációért kiált ez az egyház! (Meg egyébként a többi is!)

4. **Az országunk.** Beszéljünk nyíltan és őszintén! Azt mondhatjátok: mindig is ilyen volt ez az ország. A magyarok mindig megosztottak voltak. Mindig vitatkoztak egymással. Sose tudtak megegyezni.

Mindig ármánykodtak és ellenségesek voltak. Sose volt itt semmi olyan, mint amilyennek lennie kellett volna! De ha ez így is van, akkor is rendkívül nyugtalanító a közéletünkben uralkodó megosztottság, a hazugságok, a gyűlöletkeltés, az egymás iránti uszítás, a szakmaiságnak a teljes hiánya a legmagasabb pozíciókban, a minden méretet felülmúló korrupció és egyetemes lopás. Reformációra van szükség az országunkban. Ebben a tekintetben szinte teljesen mindegy sajnós, hogy ki van hatalmon, mert kb. mindenkit ugyanez jellemezne. Félelemkeltés és manipuláció a médiában. Észreveszitek, mi zajlik a médiában? Nem kapcsolok be már lassan semmit, mert félelem és manipuláció árad mindenhol – de ez nincs így rendjén! Nem ez az Isten terve, a magyar nép számára sem. Értsétek jól: nem arról beszélek megújulásként, hogy kormányt kellene váltani jobbról balra meg fordítva; hanem arról, hogy igazi, komoly megújulásra van szüksége a nemzetünknek, Istenhez fordulásra, megtérésre. Azoknak is, akik hatalmon vannak, azoknak is, akik ellenzékben - mindenhol mindenkinek reformációra van szüksége, Isten jelenlétére!

Befejezésül:

A reformátorok nagyon-nagyon fontos lelki öröksége: **„Ecclesia semper reformanda est” – az egyházat mindig reformálni kell, mindig meg kell újítani.** Belekiáltották a jövőbe: „jövőbeli keresztények, reformáció, folyamatosan!” Nem lehet arra számítani, hogy ötszáz évenként, kétszáz évenként, száz évenként, ötven évenként majd lesz egy nagy változás, hanem folyamatosan Istent kell keressük.

Mit jegyezzünk meg, és mit vigyünk el erről az istentiszteletről? Az van a szívemen, hogy ne felejtjük el: Jézus hozza a változást. Te nem tudsz semmit és senkit megváltoztatni. Én se tudok. Ha hangosan kiáltjuk azt, hogy mi a rossz, az önmagában nem fog senkit és semmit megváltoztatni. De Jézus igen. Ő bárkit, bármit, bármikor átformálhat, meg tudja tenni! Emlékezzünk Ezékiás imádságára, amikor azt mondta istennek: Uram, neked van erre hatalmad!” Jézus meg tudja változtatni az embereket, téged és engem, az országot, az egyházat, mindent és mindenkit. Ne higgyük el, hogy mi meg tudjuk, mert az a forradalmárokról mondottakhoz mérhető önhittség lenne. Jézus hozza a változást, Ő hozza a világosságot, és a kulcs számunkra az Istenben gyökerezettségben, az imádságban, a szüntelen kiáltásban van, és abban, hogy megtegyük, ami a mi dolgunk. Isten azért fog minket számon kérni, hogy amit mi tehattünk, ahol mi szerethettünk, ahol mi nem megtagadhattuk a rutinokkal kötött kompromisszumokat, ahol mi kimondhattuk az igazságot – ott megtettük-e azt? Erre hív bennünket.

Aki református keresztény ember, az reformációt akar. A hatalom nem akar reformációt. A posztmodern ember sem akar reformációt, csak egy kis élményt. Isten azonban reformációt akar, és reformációt készít. Higgyük el, hogy Ő velünk van, és nem a félelemnek lelkét adta nekünk, hanem az erőnek, a szeretetnek és józanságnak lelkét.

Amen

(Thoma László)